Hur kan den vuxne stödja utvecklingen av tidig kommunikation?

Dagliga aktiviteter och rutiner i hemmet blir viktiga tillfällen för kommunikation för små barn. De dagliga aktiviteterna kan se olika ut och variera inom familjer och kulturer, men det finns många aktiviteter som är gemensamma. De flesta familjer äter tillsammans, bryr sig om varandra, gör familjesysslor ihop, leker och lär sig tillsammans. Genom de aktiviteter som du redan gör dagligen kan du ge den intensitet som behövs för att påverka ditt barns kommunikationsutveckling. Forskning har identifierat viktiga strategier som stödjer utvecklingen av social kommunikation.

1.Skapa inlärningstillfällen

Hitta eller skapa inlärningstillfällen i dina dagliga aktiviteter och rutiner

Inlärningstillfällen sker när du och ditt barn har gemensam uppmärksamhet på ett objekt eller deltar i en aktivitet tillsammans. Vissa aktiviteter är bara för skojs skull. Aktiviteter som blöjbyten eller att tvätta händerna är nödvändiga och är kanske inte speciellt motiverande för ditt barn. Att lägga till roliga moment tex lite kittling och bus kan öka intresset hos barnet. Att göra barnet delaktigt kan också hjälpa till att göra vardagssituationer intressanta och spännande.

Aktivera barnet – ge ditt barn en uppgift

Om du kan ge barnet små uppgifter och på så sätt hålla barnet kvar i interaktion med dig, kommer ni att ha många stunder varje dag med gemensam kommunikation. Det finns många exempel på hur en kan göra för att hålla ett litet barn aktivt. Barnet kan till exempel få bära något eller ha en uppgift i aktiviteten. Ditt barn kan hålla i en ny blöja och överlämna den när du byter blöja. Barnet kan hjälpa till att duka av alla besticken eller torka av bordet när ni har ätit färdigt. På väg till bilen kan barnet bära sin egen väska eller låsa upp bildörren.

Tänk på hur du placerar dig

En viktig strategi för att utveckla den gemensamma uppmärksamheten är hur du placerar dig i förhållande till barnet i lek och kommunikation. Det gör du genom att placera barnet, det du vill ha fokus på och dig själv i en triangel. En kommunikationstriangel skapas då. När du leker en social lek som “tittut” eller "nu kommer jag och tar dig" ska du vara nära barnet så att ni lättare är uppmärksamma på varandra. Läs mer om Triadisk kommunikation i broschyren ”Strategier för tidig kommunikation”.

Sätt ord på det ditt barn tittar på

För spädbarn använder du mycket enkla ord om vad ditt barn gör eller uppmärksammar. Det är viktigt att använda uttryck och sociala fraser som du kan upprepa i en mängd olika situationer. Ord som wow, igen, mer, va fint, toppen, sista gången, slut, tråkigt, inte den, vad mysigt, roligt, nämen, åh nej fungerar i många olika aktiviteter och situationer.

2. Gör det roligt och fortsätt kommunicera

Uppmuntra initiativtagande!

Var uppmärksam på ditt barns signaler som att sträcka sig mot ett fönster, visa dig en mugg eller göra ljud när det hör ett flygplan. Detta är ditt barns första försök att dela sina tankar med dig. Du kan också uppmuntra initiativtagande genom att göra en paus – vänta och förvänta att barnet ska ta initiativ i olika situationer.

Turas om!

Till en början kommer ditt barn att turas om genom en enkel handling eller ett ljud och senare kommer det att inkludera ord. När ni ägnar er åt en aktivitet lär sig ditt barn att ni båda tar turen genom era handlingar, ljud och ord. Denna turtagning fram och tillbaka bygger grunden för senare kommunikation.

Var tydlig!

För att det lilla barnet ska kunna vara uppmärksam och förstå är det viktigt att den vuxne är tydlig och uttrycker sig både verbalt med talade ord och icke-verbalt med mimik och gester. Som vuxen kanske du måste överdriva eller spela lite teater från början för att se vilken effekt det har på ditt barn.

3. Var modell och utveckla lek och kommunikation!

Modellera gester, ord och handlingar

När du och ditt barn har kommit igång med att göra aktiviteter tillsammans kan du vara modell för att använda nya gester, ord och handlingar i aktiviteten. När ditt barn ser en hund på promenaden, kan du introducera nya ord som "titta vilken stor hund!" eller "nu går hunden hem, hej då hunden". När du och ditt barn leker med leksaker kan du vara modell och visa ditt barn nya handlingar t ex att leksaksringar kan slås ihop för att göra ett roligt ljud, eller att man kan sätta en av ringarna på huvudet som en hatt.

Bygg ut aktiviteten och rollerna

Att bygga ut en aktivitet ger ditt barn fler chanser till turtagning och nya roller. När ni leker med bilarna kan ni tvätta dem, göra bilköer, tanka och parkera bilarna. En nalle kan både laga mat, gå på toaletten, sova och sparka boll. Se olika förslag på lekkartor under ”Kom igång med lek”. Involvera ditt barn i övergångarna mellan aktiviteterna genom att göra barnet delaktig . Säg t ex ”nu har vi lekt klart med bilarna, det är "dags att byta blöja. Kom, du får hjälpa mig att hitta blöjan!".

Förvänta dig mer i takt med att ditt barn växer

Förvänta dig mer och mer kommunikation när du är tillsammans med barnet. När ditt barn är gnälligt, försök förstå vad som är fel och erbjud stöd och fokusera på vad ni ska göra tillsammans. Använd nya ord, bygg ut meningar, involvera barnet i fler rutiner och aktiviteter, öka förväntningarna på kommunikation i takt med att ditt barn växer. Det kommer att ge ditt barn en skjuts i inlärningen.

Ett material från Habiliteringen i Region Uppsala
www.regionuppsala.se/tidigintervention